

Pater Nic Apeldoorn: Ondanks tegenwind en regen (afscheidsbrief aan zijn mede oprichters van de Stg. L.O-LKP)

Bij de voorbereiding van deze feestperiode wilden wij beiden twee markante pastoors van Het Steiger voor het voetlicht brengen. Ieder in een eigen tijd gezet en ieder in zijn wezen.

Voor Apeldoorn zou dit allemaal niet hoeven. Hij is een tijd (rond 1957-58) prior geweest van het Studieklooster van de Dominicanen in Nijmegen. Twee Dominicanen, Leo de Jong en Peter Lamb, beiden ook hier in het Steiger werkzaam geweest, waren toen daar student theologie. Toen hij als prior zijn zilveren priesterfeest vierde, redigeerden zij een extra uitgave van het Dominicaanse studentenblad Vinculum (Latijns woord voor band, binding), die als titel had: 'Zij vertrouwen op wagen en paard, wij op de naam van onze God'. Prior in oorlogstijd, een citaat uit psalm 20. In zijn reactie op deze publicatie aan hem gewijd, zei Apeldoorn dat dat te veel ophef was: want hij was gewoon in het verzet gegleden. Na de oorlog ging hij gewoon weer aan het werk als pastor, die in de marge nog aandacht besteedde aan zijn oorlogsverleden.

Nic Apeldoorn was niet de enige Nederlandse Dominicaan, die in het verzet of illegaliteit actief is geweest. Voor een aantal leerlingen uit de hoogste klassen van het Dominicuscollege wist Toon van Groenewoud, destijds kapelaan in Blijdorp, vervalste persoonsbewijzen te regelen om zo de Arbeiteinsatz te ontlopen. Ook Bas Brink, die in zijn latere jaren met kerstmis steevast te gast was in Het Steiger, was in Zwolle illegaal actief en wist onderduikers in het naast het klooster gelegen ziekenhuis onder te brengen en ook een tijdelijk onderdak te verschaffen aan gestrande Engelse piloten.

Vele verzetsmensen hebben niet zoveel verteld over hun oorlogsverleden: niet dat dit er niet toe deed, maar geweest was geweest. De predikant en familielid van de predikant van de Pauluskerk, Dick Couvée vertelde ons bij de voorbereiding van zijn lezing, vorige week dat dit familielid evenals Apeldoorn tijdens de oorlog terug kon vallen op bakkerij van de oorspronkelijk protestantse v.d. Meer & Schoep die illegaal brood bakte voor onderduikers, maar dat er thuis nooit een woord aan gewijd werd. Ook voor mijn vader was de oorlog en zijn te werk stelling in Dortmund geen gesloten boek, maar hij heeft er ons niet in laten lezen.

Toch kozen we voor Apeldoorn. Een Dominicaan die het pastoraat met apostolaat verbond, verschillende functies heeft vervuld, hier in Het Steiger pastoor is geweest, in welke periode hij zijn ervaringen uit de oorlog hier te gelde heeft gemaakt: Het Steiger, in 1960 net afgebouwd, moest een kerk voor mensen zijn en openstaan voor contacten met andere christenen, die niet katholiek zijn. De wortels van zijn levensinstelling liggen inderdaad in de oorlogsperiode hier in Rotterdam. Daarover is vorig jaar door Aad Koster en Pierre Pijpers een indrukweekend boek geschreven met als titel: Onze vaders in het verzet. Rotterdam 1940 – 1945. Deze titel is goed gekozen, omdat heel veel van de verzetsmedewerkers en –sters hun motivatie om

actief te worden uit hun geloof haalden. Een diep beleefde godvruchtigheid was hun allen niet vreemd. Hun relaas opgetekend doet recht aan hun eigen beleven: zij zijn er als het ware gewoon ingegleden.

Wij zullen nu dit oorlogsverleden van Apeldoorn en zijn kompanen niet uit de doeken doen, maar wel belichten. Dan doen we tegen de achtergrond van de politieke situatie in Rotterdam tijdens de bezetting.

Vorig jaar werd er aan het bombardement extra aandacht besteed onder de titel de "aanval": dat was 75 jaar geleden. De verbijstering, de ontredde, het leed en de ellende waren niet te overzien. Hoe was het mogelijk dat Duitsers deze stad bombardeerden, die al meer dan een eeuw goede handelsbetrekkingen onderhield met het Duitse achterland. Het afbreken van de ruïnes, het opruimen van het puin werden al snel ter hand genomen.

In Rotterdam was het in de oorlog niet anders dan in andere Nederlandse steden, behalve natuurlijk het bombardement, de wederopbouw, de vernietiging van de havens in 1944. Een tijd van wachten, terugtrekken in huiselijke kring, een beetje normaal leven.

Voor joden, communisten en werklozen was het een ander verhaal. Op de duur kreeg Nederland te lijden onder de avondklok en de distributie. Naar mate de militaire verliezen voor de Duitsers toenamen, werd het leven grimmiger, de razzia's naar krachtige mannen en jongeren voor de tewerkstelling in Duitsland heftiger en haast niet te ontlopen. Op 11 november 1944 moesten meer dan 50.000 mannen uit Rotterdam en Schiedam naar Duitsland. Een volledige ontredde van het huiselijke leven van velen.

In opdracht van de Duitsers moest burgemeester Oud werklozen inzetten om het puin te ruimen. Veel puin is gestort in de Rotterdamse Schie, waaraan het Franciscusziekenhuis was gevestigd, een locatie waar het verzet in Rotterdam Noord is begonnen; met puin gedempt werden ook Blaak, het Schiedamse Vest, de Kolk, Nieuwe Haven, Schiekolk, het Spuitwater en de Hofpleinkolk.

De Duitsers hielden zich aanvankelijk koest, maar dat veranderde in de loop van de tijd: Seyss-Inquart had al gauw in de gaten dat er met straffe hand bestuurd moest worden. De gelijkschakeling werd ingevoerd (Führerprinzip = leidersprincipe) als vervanging van de democratische organen. De Nederlandse Unie, een coöperatief orgaan los van de verzuiling, waaruit enkelen in het verzet in Rotterdam terecht kwamen, deed aanvankelijk mee, maar viel uiteen na de inval van de Duitsers in de Sovjet-Unie. Alsnog werd de NSB ingezet. De infiltratie van Duitsers en Duitsgezinden in allerlei organen, instellingen en organisaties nam toe. Oud werd uit zijn functie van burgemeester gezet en vervangen door Müller, met wiens beleid Apeldoorn indirect ook te maken kreeg. Müller liet belangrijke posten bij gemeentediensten, instellingen vervullen door NSB, van wie Dijkhuis de meest beruchtste was. Voor vele Rotterdammers was die omzetting niet acceptabel. Duitsers installeerden veiligheidstroepen en opsporingsbeambten (Sicherheitspolizei en Sicherheitsdienst) aan het Westplein, later naar de Heemraadssingel, hoek

Mathenesserlaan. Hans Moller was daarvan de leidinggevende, opgevolgd door Wolk, een gedreven nationaal socialist, die een waar schrikbewind voerde en zich door grootscheepse fusillades en nietsontziende represailles bij Rotterdammers gehaat maakte. Ook gelijkgeschakelde Nederlandse politiemensen werden ingezet, welk corps met 300 man werd uitgebreid. Rauter zelf behield het toezicht. Zij moesten de Duitsers assisteren bij opsporingsacties van verzetsmensen en sabotagecellen. In Rotterdam werd de Duitsgezinde Roszbach hoofd, die de reorganisatie bij de politie doorvoerde met een afzonderlijke Ordedienst, een gecentraliseerde Justitiedienst en een afdeling Administratie (in de kringen van verzet in Rotterdam: een doelwit). In 1942 werd hij vervangen door de NSB-er en lid van de Germaanse SS Boelstra, en de politie kreeg een ander Germaanse uniform (rijbroek, zwart uniform en een platte pet). Maar er kwam nog meer: de beruchte groep 10, bestaande uit 30 personen, belast met opsporing, o.a. van mannen die zich aan de tewerkstelling onttrokken, en met de in beslag neming van radio's. Bij de politie waren er wel mensen (van der Wind en hoofdinspecteur Tas), met wie de illegaliteit contact had. De Duitsers werden bang van het politieapparaat, dat werd ontwapend om geen aanslag op de bezetter te kunnen uitoefenen. Ook de Rotterdamse pers had het te verduren. Ook de kunstsector had het moeilijk. Het bedrijfsleven moest ook schipperen. Aanvankelijk kon men zich vrijwillig aanmelden om in Duitsland te werken, maar dat veranderde in 1942, toen de Duitser begonnen met Rotterdam uit te kammen, uitlopend op de grote razzia van november 1944. Apeldoorn heeft veel mannen kunnen laten onderduiken.

De jodenvervolgning, die in Rotterdam veel slachtoffers heeft gemaakt, wakkerde het verzet bij de Rotterdammers aan, maar kwam eigenlijk voor de joden te laat omdat er te weinig onderduikadressen beschikbaar waren.

Het verzet hield zich bezig met steunacties voor onderduikers, spionagewerk, aanleggen van lijsten met foute Nederlanders, de publicatie van verzetskrant (De Wacht, gedrukt in het Franciscusziekenhuis, en later op andere plaatsen). Volgens de stadshistoricus Paul van der Laar zijn de verzetsgroepen in twee soorten op te delen. Groepen die opereerden tussen 1940-1942 en groepen die vanaf 1943 actief waren (Apeldoorn was in beide groepen actief), die zich verbonden met provinciale en landelijke organisaties. Het verzet was verbijsterd toen een aantal verzetsmensen gefusilleerd waren en dat nam alleen maar toe toen in 1943 gedemobiliseerde Nederlandse militairen zich moesten melden om als krijgsgevangenen in Duitsland te gaan werken (Wettelijk kon dat niet). Ook studenten die geweigerd hadden de loyaliteitsverklaring te ondertekenen, werden gesommeerd.

Dat dreef velen in de onderduikadressen (veel werk voor Apeldoorn). Er ontstond een landelijke Organisatie voor hulp aan onderduikers (LO, waar Apeldoorn contacten mee onderhield), die zich bezig hield met stelen van bonkaarten, het vervalsen van persoonsbewijzen, geldinzamelingen. De LO richtte een knokploeg op om overvallen te plegen. Ook met deze groep had Apeldoorn contact. In Rotterdam ontstond er een knokploeg olv Samuel Esmeijer, met wie Apeldoorn intensief

samenwerkte. Het geloof of politieke oriëntatie was een sterke inspiratiebron. Er waren gereformeerde en katholieke ondersteuningsgroepen, die hun werk wel op elkaar afstemden. En die samenwerking werd gedurende de oorlog intensiever, waarbij de gereformeerde Samuel Esmeijer heel dicht bij Apeldoorn stond. Hij was de centrale onverschrokken persoon die koel en berekenend overvallen pleegde op detentiecentra, waar verzetsmensen vastzaten, en distributiekantoren.

Rotterdam kreeg het op het einde van de oorlog nog zwaar voor zijn kiezen. Haven en kadevernietiging op bevel van Hitler, met als nevengevolg schade aan 1500 woningen. Totale schade f 70 miljoen gulden! Toegangswegen naar zee werden geblokkeerd met tot zinken gebrachte schepen. Duitsers jatten op het eind de stad leeg. Daar kwam veel verzet tegen. De repressie werd sterker en dat gold ook voor de tegenacties van het verzet. De knokploeg deed een geslaagde overval op het gevangeniswezen van het Hoofdbureau van de Politie aan het Haagse Veer en bevrijdde een groot aantal gedetineerden. Apeldoorn heeft met deze overval door Esmeijer van doen gehad.

En dan waren er de razzia's, waarbij de Duitsers in concentrische cirkels de stad afgrendelden. Amsterdam heeft niet een dergelijke razzia gehad.

En dan was er de verschrikkelijke hongervinter: er werden in het centrum volkstuinten aangelegd, maar die waren voor hun opbrengst niet voldoende voor de voedselbehoefte; bovendien liep de voedselaanvoer vast. Voedseltochten en hongeroedeem waren aan de orde van de dag. Collega's van Apeldoorn, o.a. pater Kuhlmann hebben velen moeten begraven. Voedseldroppings hadden plaats. Het verzet liet zijn tanden zien door overvallen op voedselopslagplaatsen van de Wehrmacht. Liquidaties van collaborateurs kwamen voor, waarvoor de represailles gruwelijk waren: fusillades van verzetsmensen kwamen dagelijks voor

Tegen deze ontwikkelingen verzeeilde Nic Apeldoorn in het verzet.

Nicolaas Gerardus Apeldoorn

Nicolaas Apeldoorn kwam uit een aannemersgezin. Na de lagere school doorliep hij het Dominicuscollege in Nijmegen en trad toe tot de Orde der Dominicanen.

Apeldoorn werd in 1933 tot priester gewijd en werd in 1934 benoemd tot kapelaan aan de Provenierskerk in Rotterdam, belast met het jeugdwerk. Naast pastoor Oorsprong was hij ook geestelijk adviseur van de St. Jozefgezellen. Tevens werd hij leraar godsdienst en maatschappijleer aan de ambachtsschool in de Baljuwstraat in Rotterdam. In 1940-1941 werd hij moderator van de verpleegsters van het St. Franciscus Gasthuis aan de Schiekade.

Zoals al aangegeven werden veel jongeren gesommeerd in Duitsland te gaan werken. Apeldoorn was er beducht voor, dat zij daar geïnfecteerd zouden worden met de ideologie van het nazisme. In die periode beperkte zijn verzet zich tot hulp aan joods families en de verspreiding van illegale bladen.

In 1943 raakte pater Apeldoorn echt actief in het verzet betrokken toen een collega van de ambachtsschool, een ex-militair, wilde onderduiken, toen Nederlandse militairen zich in krijgsgevangenschap moesten begeven en tegen het oorlogsrecht in dwangarbeid moesten verrichten. Apeldoorn zegde hulp toe voor zijn gezin, toen die

collega onderdook. Door deze betrokkenheid schoof Apeldoorn het verzet in: het legde contacten ook in Den Haag om bonkaarten te bemachtigen. Maar ook leden van de Franciscusbrigade, die al in het begin van de oorlog ontstond voor de hulpverlening na bombardementen, werden opgeroepen. Van deze brigade waren enkelen uit scoutinggroepen St. Dominicus en St. Paulus lid. Apeldoorn was aalmoezenier van de St. Dominicusgroep. Voor zover zij niet vrijgesteld waren, regelde Apeldoorn onderduikadressen. Er ontstond een informeel contact tussen de Provenierskerk en het Franciscus Gasthuis: parochianen, onder wie de familie Roemer (Chris en Trees), werden al vroeg bij het verzet betrokken. De latere pastoor van Blijdorp en Dominicaan Sjef Roemer was familie.

Dit kleine, informele maar illegale samenwerkingsverband van mensen was samengesteld uit de kapelaan Apeldoorn en kapelaan Terwindt, parochianen van de Provenierskerk en leden van de Franciscusbrigade en personeelsleden van het Franciscus Gasthuis, dat zich op tal van tijden heftig verzet bood tegen de knevelacties van de Duitsers. Wijnand Pijpers, voormalig lid van de Nederlandse Unie, die door de Duitsers verboden werd, trad toe tot de Franciscusbrigade en was medeverantwoordelijk voor de uitgave van De Wacht. Hij had ook een illegale radio in Het Franciscus Gasthuis.

Zijn pastoor Bartel van de provenierskerk, de opvolger van Oorsprong, was van Apeldoorns verzetsactiviteiten op de hoogte. Pater Apeldoorn nam in het verzet de schuilnaam *Victor* aan. De naam Victor (overwinnaar) is een eretitel voor de eerste Christenen in Rome die te lijden hadden van de vervolgingen. Hij bouwde een breed netwerk van contacten op met pater Andreoli en de latere pastoor Harry Waldram, die veel contacten had in Brabant, en met te vertrouwen ambtenaren op het Arbeidsbureau en het Stadhuis van Rotterdam Apeldoorn werkte aan de opzet van een katholieke organisatie voor hulp aan onderduikers. Deze Rotterdamse organisatie trad onder de codenaam F2 toe tot de Landelijke Organisatie voor Hulp aan Onderduikers. Hij heeft voor het onderduikerswerk veel hulp gehad van de klusjesman van de Provenierskerk, Ome Willem (Willem Mulkens), die elk gaatje en elke ruimte kende en vertimmerde om daar onderduikers onder te brengen. Via de Franciscusbrigade werd ook de hopman Chris Roemers erbij betrokken. In 26 parochies werden er geestelijken aangezocht die het overzicht hielden en die de behoefte aan hulp in kaart brachten. De dagelijkse leiding voor de toekenning aan hulp lag bij Victor (Apeldoorn) en bij Karel (Bram Sijpestein), geloofsgenoot en secretaris van het Noorse Consulaat in Rotterdam.

Sinds januari 1943 was Frits de Zwerver, alias Ouderling Van Zanten (ds Slomp) als reizende promotor voor de Landelijke Organisatie voor hulp aan Onderduikers in Rotterdam actief. Daaraan was een netwerk gekoppeld op districtsniveau en op provinciaal niveau. Minder centraal geregeld dan in voorgaande jaren. Apeldoorn was voorstander van regionalisatie, vanwege het gevaar "doorslaan en opgerold worden". Op bijeenkomsten werden onderduikadressen, bonkaarten en geld geregeld. Deze werden aanvankelijk via het ambtenarenverzet geritseld. De omvang van de behoefte aan dit alles groeide met het verstrijken van de bezetting en landelijke knokploegen kregen deze middelen in bezit via overvallen (ook in Rotterdam).

Op een geheime bijeenkomst met vertegenwoordigers uit Brabant, Gelderland en Limburg ontstond er onder leiding van Victor, Karel en Toon Berger een nieuwe organisatie die gekoppeld was aan het landelijk verzet.

Vergaderingen werden afwisselend op diverse adressen gehouden. De distributie van bonkaarten werd via vele tussenschakels geregeld.

In die tijd ontstond er een LKP Rotterdam met de naam groep Paul (de verzetsnaam van Samuel Esmeijer). Overvallen op distributiebonkaarten-centrales werden door hen georganiseerd en uitgevoerd. Ook het vervalsen van persoonsbewijzen was noodzakelijk om bonkaarten te kunnen uitgeven.

In januari 1944 moest Victor onderduiken omdat zijn naam bij de SD bekend was geworden, nadat een gearresteerde onderduiker in Tilburg was gesnapt met een foto van Victor en was doorgeslagen. Hij dook aanvankelijk bij de familie Roemer onder. De pastorie werd doorzocht, waarbij de tweetalige pastoor Bartel in vloeiend Hoogduits de SD olv Simons de kast had uitgeveegd. Victor moest onderduiken en werd naar Den Haag gezonden om de opgerolde organisatie opnieuw op te zetten. Hij kreeg een onderduikadres bij de familie Schouten aan het Louise de Colignyplein in Den Haag. Daar nam hij ook een andere identiteit aan: Joop van Woensel en legde zijn habijt af. De provinciale vergadering verzocht Apeldoorn de leiding op zich te nemen, omdat deze hachelijke positie door niemand werd geambieerd. Hij voerde een reorganisatie door, met als veiligheidsklep, dat de open structuur werd vervangen door ketenstructuur: maar enkelen wisten van wanten. Trees Roemers en vele anderen waren zijn medewerkers. Apeldoorn had inmiddels zitting in het RK Landelijk Organisatie, waar hij Nelissen tegenkwam, de vertrouwensman van Kardinaal de Jong.

Eveneens in januari 1944 kwam het verzet in moeilijkheden omdat de Duitsers een Tweede Distributie Stamkaart invoerden. Grote paniek: vervalste stamkaarten waren niet meer voldoende. Via Mels Koster werd Van Der Meer & Schoep ingeschakeld, die meel achterhield voor het bakken van brood voor illegalen. De LO groep RK F2 maakte daar gebruik van.

Op 20 oktober 1944 werd een groep van 30 verzetsstrijders in het Sint Franciscus Gasthuis in Rotterdam gearresteerd, die bezig was met het stencillen van het illegale blad "De Wacht", waaronder ook "Grote Karel" (Sijpestein). 8 leden van de brigade werden gearresteerd en vastgezet in het Hoofdbureau van de Politie. Maar ook andere vertrouwensmannen van Apeldoorn. Het verhoor werd afgenomen door Wölk, Hoffmann, Scholz en drie Hollandse SD'ers. Sijpestein en Roemer werden ter dood veroordeeld.

Nadat Apeldoorn door een koerierster daarvan op de hoogte gesteld was, Victor vertrok voor overleg met de KP naar Rotterdam. Zijn medekapelaan Kuhlmann arrangeerde een contact met zr Aniceta van het Franciscus. Zij bracht Apeldoorn in contact met een patiënt, die van de inrichting en de indeling van het Hoofdbureau op de hoogte was. Deze werd via een koerierster doorgespeeld aan de KP.

De KP pleegde olv Esmeijer daarop op 24 oktober een overval op het hoofdkantoor van politie aan het Haagseveer en bevrijdde 43 of 48 gevangenen, meer dan er verwacht werden. Als je dit leest, is het net een cowboy verhaal, maar wel met ernstige ernst.

Begin november 1944 begon de laatste grote razzia. Het Franciscus Gasthuis haalde trucs uit om onderduikers te laten onderduiken en ontfermde zich over Rotterdammers die waren ontsnapt. Kuhlmann dook ook onder in de Provenierskerk, samen met 30 mannen. Chris Roemer verhuisde naar Den Haag, waar Apeldoorn naar een ander onderduikadres in Den Haag werd gebracht. Hij verleende pastorale hulp aan de slachtoffers van een Engels bombardement, waarbij de Duitsers dachten dat hij plunderaar was. Ze zetten hem tegen de muur om hem dood te

schieten. Marius Gottwald wist hem vrij te krijgen: hij werd later op de vlucht neergeschoten.

In de hongerwinter wist Victor 25.000 bonkaarten te bemachtigen. De laatste maanden van de oorlog deelde hij het provinciale leiderschap met "Dolf"(Edelman). De laatste weken voor de bevrijding werd Apeldoorn adjudant van de provinciale leider van de LO in Zuid Holland.

Victor wist tot de bevrijding in 1945 uit handen van de Duitsers te blijven. Zijn vele contacten met mensen uit allerlei kerkelijke denominaties legde de basis voor zijn oecumenisch denken en handelen in zijn pastorale werk na de oorlog (ook in Het Steiger). Zijn illegale identiteit moest weer ongedaan worden gemaakt. Samen met de communist Paul Metscher ging hij naar de afdeling bevolking om zijn oude identiteit van pater Apeldoorn terug te krijgen. De ambtenaar geloofde hem niet en toen viel Metscher op een felle manier uit: GVD, als deze man zegt dat tie priester is dan is dat zo.

Na de oorlog onderhield hij contact met de gereformeerde dominee Frits Slomp (Frits de Zwerver). Zij hielden samen vele lezingen waarin zij ook de oecumenische gedachte naar buiten brachten. Belangrijk was, dat het Duitse denken gestopt zou worden en de christelijke waarden weer werden voorgeleefd. Pater Apeldoorn was jarenlang vicevoorzitter van de Nederlandse Federatieve Raad van het Verzet en vanaf 1969 tot zijn dood voorzitter van het Voormalig Verzet Zuid-Holland.

Na de oorlog werd hij geassigneerd, lid van de gemeente in Blijdorp en woonde toen in het RK Weeshuis aan de Kruiskade. Hij werd adviseur van de Ned. Katholieke Aannemers- en Patroonsbond.

Zijdelings was hij als pastoor van de Provenierskerk betrokken bij de bouwplannen van Het Steiger. In 1957 werd hij tot prior gekozen van het grote studieklooster van de Dominicanen in Nijmegen (Het Albertinum). Dat heeft hij drie jaar lang gedaan en heeft de toenmalige Provinciaal tijdens diens ziekte vervangen. In 1960 werd hij de opvolger van Lampe, omgekomen bij een ongeluk met een brommer, als pastoor van Het Steiger.

Deze centrumkerk heeft hij in zijn geest geleid: zielzorg voor iedereen, met een openspreekkamer ook voor andersdenkenden, bemand door zijn Provenierscollega Terwindt. De kerk moet een open huis zijn voor iedereen. Wars van een wereldvreemde kloosterlijke mentaliteit stak hij zich in een burgerkostuum, om de toegankelijkheid naar allerlei mensen niet te belemmeren.

Betrokken op allerlei mensen, met wie hij in contact stond en bleef, waar de ontwikkelingen hen ook heenvoerden. Hij ondervond ook tegenstand en tegenwerking, maar werd daar nooit rancuneus van.

Hij stond aan de wieg van de Telefonische Hulpdienst (nu Sensor) en was daar vele jaren vice-voorzitter van en ook voorzitter. Hij zat zelf in Het Steiger in het weekend 's nachts aan de telefoon en stichtte de federatie van Tel. Hulpdiensten. Sinds 1966 was hij lid van de Pastorale Raad van het bisdom Rotterdam Bij zijn 40 jarig priesterfeest werd hem in 1968 een receptie in het Hilton aangeboden waar 1800 personen op afkwamen.

Voor zijn werk kreeg hij toen het officierskruis van de Orde van Oranje-Nassau uitgereikt en in 1978 de Rotterdamse Wolfert van Borselenpenning, met als opschrift: *Het heilig vuur van uw verzet heeft velen van de dood gered.*

Tevens ontving hij het Verzetshedenkingskruis, dat hij aanvankelijk weigerde omdat

dit Marcus Bakker geweigerd werd.

Hij leidde als voorzitter vele jaren de herdenking op 4 en 5 mei.

In 1970 vertrok hij uit Het Steiger en werd tot pastoor benoemd in algemene Dienst van het dekenaat Rotterdam. Vanuit de van Vollenhovenstraat onderhield hij met nieuwsbrieven zijn contacten. Hij noemde zichzelf niet conservatief noch progressief, maar had wel voeling met zijn tijd. Toen er tegen de encycliek *Humanae Vitae* werd geprotesteerd, stond hij achter het protest.

Hij leed aan ernstige botkanker. Zijn afscheidsbrief eindigde hij met een devies dat hem dierbaar was: *Ondanks tegenwind en regen*. Hij stierf op 10 november 1982 in Maassluis.

Tot slot

Persoonlijk stel ik me altijd de vraag als je zo'n leven aan je voorbij laat gaan: Wat zou ik gedaan hebben? Een precaire vraag.

Ik denk dat Apeldoorn zich liet leiden door moed, niet door overmoed, omdat hij realist als hij was, zijn situatie en omgeving scherp in vizier hield.

Voor het aanhoren van zijn gesproken portret, dank ik u allen..

Bronnen:

Charles P.J. van der Sluis,
Leo Ralph de Jong o.p.,	Nicolaas Gerardus Apeldoorn, 1908-1982
Pastoor-Dominicaan N. Apeldoorn alias "Victor":
"van kapelaan tot roverhoofdman":
Pater Nicolaas Apeldoorn o.p., 1975
Herman Romer,	Rotterdam in barbaarse jaren, DL II, Rotterdam
1990
J.L. van der Pauw,	Rotterdam in de Tweede Wereldoorlog,
Gemeentearchief Rotterdam, 2006
Paul van der Laar,
de negentiende en twintigste eeuw, Zwolle,
2007 ²	<i>Stad</i> van formaat. Geschiedenis van <i>Rotterdam</i> in
Marit Monteiro,	Gods Predikers. Dominicanen in Nederland
(1795-2000), Hilversum 2008.
J.L. van der Pauw,
Aad Koster & Pierre Pijpers,
Rotterdam 2014	Rotterdam 40-45, Stadsarchief Rotterdam, 2014
Onze Vaders in het verzet, Rotterdam 1940-1945,